

Towarzystwo Naukowe Płock
Biblioteka im. Z. Szeffera
Plac Narutowicza Nr 2
09-402 PŁOCK

Materiały W. Smoleńskiego

S-1

Działalność dydaktyczna

w szkolnictwie średnim

1906-1907, 1916-1917

67

67

Szkoła Z. Majewskiego korespondencja

PROWADZONA PRZEZ
ZRZESZENIE NAUCZYCIELI
SZKOŁA REALNA

820/51

ZAŁOŻONA PRZEZ
ZDZISŁAWA MAJEWSKIEGO.

Warszawa, ulica Nowowiełka № 1c.

Telefon № 8318.

dnia 30 Sierpnia r. 19 06

№

SZANOWNY PANIE!

Ogólne zebranie Zrzeszonych Nauczycieli w d. 29 b. m. uchwaliło zaprosić Szanownego Pana na organizacyjne posiedzenie w sprawie utworzenia Kursów Przygotowawczych.

W myśl wspomnianej uchwały, niniejszym mam zaszczyt uprzejmie prosić Szanownego Pana o łaskawie przybycie na owe posiedzenie odbyć się mające w d. 31 Sierpnia r. b. o g. 6 p. p. w gmachu Szkoły Zrzeszenia przy ul. Nowowiełkiej N I c.

W załączeniu przesyłam listę osób, zaproszonych na dzień 31 b. m.

Z wysokim poważaniem

Zdzisław Majewski

820/51

821/51

PROWADZONA PRZEZ
ZRZESZENIE NAUCZYCIELI
SZKOŁA REALNA

ZAŁOŻONA PRZEZ
ZDZISŁAWA MAJEWSKIEGO.

Warszawa, ulica Nowowiełka № 1c.

Telefon № 8318.

dnia 5 Września r. 1906

N^o

Szanowny Panie!

Mamy honor uprzejmie prosić o kas-
kawe przybycie do Szkoły Zrzeszenia
/ Nowowiełka N I c / w Czwartek o
g. 7 w. w celu porozumienia się co
do planu i wykładów na Kursach
Przygotowawczych.

Komisja Organizacyjna

Gosny

Blumenthal
Stuchowski
Skocimski

Szkoła L. Rudzkiej- korespondencja

Stanowny Panie!

Ludy 16 r

Władze niemieckie sąg-
dają od nas różnych
informacji o szkole, mas-
zyniactwach i t. d.; między
innymi żądają oznacze-
nia wieku i ilości lat i
pracy w szkolnictwie. O te
więc dane najuprzejmiej
proszę Stanownego Pana,
zaзначаając, że je w po-
średzialek samo przesłać
muszę.

z poważaniem

L. Rudzki

67

Warszawa, d. 30 / VII 1916.

VII KLASOWY
ZAKŁAD NAUKOWY ŻEŃSKI
LEONII RUDZKIEJ
Zielna № 13
w WARSZAWIE.

330/57

Szanowny Panie,

W imieniu p. Rudzkiej uprzejmie
proszę Szanownego Pana o ta-
kawe przybycie na egzamin
dla nowocześniaków d. 4 wrze-
śnia, g. 11-11; oraz - w tymże
dniu - o g. 6ej wieczorem na
sesję Rady Pedag.

Z wysokim szacunkiem

S. Skrobaczka.

8-mio klasowe
 GIMNAZYUM ŻEŃSKIE
 Leonii Rudzkiej
 Zielna 13.
 W WARSZAWIE

475/51

Skarowny Panie!

Wobec prośby Komitetu
 przyjęcia Legionistów Polskich
 "Kóło Przetworzonych" postanow-
 iło przerwać lekcje
 w dniu jutrzejszym, o czym
 & poleceniu pani Rudzkiej
 spieszę zawiadomic Skarown.
 Pana

& powarianiem
 Jdomaniska

30/XI 1916r.

352/51

Wracamy się z gorącą prośbą do Sz. Ciotków
Rady pedagogicznej o poproszenie Koła: 1) imen
jedynie ciotków; 2) przybycie na zgromadzenie
ogólne w d. 13/II r. b. o g. 7 wiecz. do lokalu szkoły,
dla występowania (wentualnie zatwierdzenia)
sprawozdania za I. ubiegły, i budżetu na r. szk.
bieżący; 3) wyboru Zarządu Koła na r. szk. 1916/17.
Tymczasem roku wojny będzie niewątpliwie cięższy jeszcze
całt pośrednich, czynimy się zatem upoważnieni
do szukania poparcia Rady pedagogicznej, której
kwestiwość dla szkoły i uczenie dobrze znamy.

Z poważaniem

Przewodniczący Koła

Antoniek Zarządu

Sebatian

M. Skowron

J. Suligorski

Ciotkowie Zarządu

Z. Tycia

W. Ulanicki

VII KLASOWY
ZAKŁAD NAUKOWY ŻEŃSKI
LEONII RUDZKIEJ
Zielna № 13
w WARSZAWIE.

7/14/51

Pracowny Pawie!

Pani Rudka poleciła mi uprej-
mie prosić St. Pawa o adres jego
w Chilańsku, aby w razie ko-
niecznej potrzeby, można było
się zwrócić.
Bardzo wyrazy prawdziwego pozdrowienia

Anna Biskupska

0.28/VI 1912

67

696/51.

30 - VI - 1917. 12

Stanowny Panie Profesore,

Patenty jui są, a p. Rudzkiej
bardzo zależy na podpisie Stanowny-
Pana; delegaci przynieśli swoje opi-
nie w egzaminach, mamy to tylko
na parę godzin, a p. Rudzka pragnie,
by to Stanowny Pan przeczytał, —
z tych dwóch powodów — 1) iudicium
p. Rudzkiej — zawsze gorące, aby
Stanowny Pan nie jechał z sobą
gnać się do nas zechciał.

Jeżeli szacunku wyraziłby się

Abaiłowska.

P. Rudzka proponuje godz. 2 - 3, bo papiery

Ważny być o tej w Korespondencji.

67

14

VIII-mio KLASOWE
GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
LEONJI RUDZKIEJ

w WARSZAWIE
ULICA ZIELNA № 13.

Wspaniały Panie!

Najuprzejmiej proszę Szanowne-
go Pana na podwieczorek, któ-
ry urządzą w porządku zjazdu
uczniów z przed 11^{ty} laty w najbliż-
szej niedzielę, 7-go grudnia o 5^{1/2}g.
Będzie mi nadzwyczaj przyjemnie
przypomnieć sobie również te
dramy, mile, choć w ciężkich wa-
runkach przeżyte czasy.

Z poważaniem

Rudzki

5/XII 1924

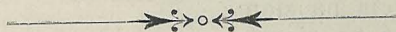
814/51

WYŻSZE KURSY PEDAGOGICZNE

dla kobiet

Leonii Rudzkiej

Zielna 13, w Warszawie.

Program kursu I^{go}

Przedmioty ogólnokształcące

1. **Nauka moralności** (1 godzina w tygodniu).

Podstawy naukowe moralności. Doniosłość pracy gromadnej. Obowiązek społeczny. Obowiązki względem siebie samego (względem ciała, umysłu, woli; potrzeba pracy i jej znaczenie). Obowiązki względem bliźnich: sprawiedliwość, tolerancja, własność, solidarność, miłosierdzie. Obowiązki szczegółowe: rodzina, dzieci, prawa dzieci, obowiązki dzieci. Obowiązki społeczne. O potrzebie szanowania prawa. Obowiązki zawodowe. Patryotyzm. Solidarność międzynarodowa.

2. **Matematyka** (2 godziny w tygodniu).

a) **Algebra.** Dwa lub więcej równań stopnia 1-go lub 2-go. Równania bikwadratowe. Wynoszenie wielomianów i liczb wielocyfrowych do sześciannego; wyciąganie pierwiastka sześciennego z liczb. Postępy różnicowe i ilorazowe. Logarytmy:—użycie tablic logarytmowych. Zastosowanie logarytmów do obliczania procentów składanych.

b) **Geometria.** Położenie linii prostych i płaszczyzn na przestrzeni. Linia prostopadła do płaszczyzny. Linia równoległa do płaszczyzny. Płaszczyzny równoległe. Kąt dwuścienny, jego miara. Płaszczyzny prostopadłe. Kąt trójścienny i wielościenny. Graniastosłupy; równoległosciany. Powierzchnia graniastosłupa. Objętość prostościanu, równoległoscianu, graniastosłupa trójkątnego i wielokątnego. Piramidy równoważne. Objętość trójkątnej i wielokątnej piramidy. Objętość piramidy ściętej. Walec kołowy prosty, jego powierzchnie i objętość. Kula—jej powierzchnia i objętość.

3. **Chemia** (2 leky w tygodniu).

a) **Nieorganiczna:**

I. Wiadomości ogólne: Zjawiska chemiczne. Podział chemii. Reakcje chemiczne. Analiza. Pierwiastki. Synteza. Wymiana. Stosunki ciężarowe. Prawo zachowania materii. Prawo stałości stosunków wagowych. Teoria atomistyczna. Prawo zachowania energii. Zasady znakowania chemicznego. Zasady systematyki chemicznej.

II. Systematyczny przegląd gromad: chlorowców, tlenowców, chromowców, azotowców, węglowców i najważniejszych metali.

III. System peryodyczny pierwiastków. Poglądy i teorie chemii współczesnej.

b) **Organiczna:**

I. Wiadomości ogólne w składzie, własnościach, budowie związków organicznych. Ich podział.

II. Systematyczny przegląd najważniejszych pochodnych metanu.

III. Systematyczny przegląd najważniejszych pochodnych benzolu.

IV. Zasady główne chemii roślinnej i zwierzęcej.

4. **Biologia** (1 lekcja w tygodniu).

I. Przegląd ogólny zjawisk życiowych. Morfologiczne, chemiczne i fizyczne własności protoplazmy. Pogląd na istotę życia i śmierci.

II. Przemiana i krążenie materii w organizmach żywych.

III. Przeobrażenia energii w istotach żywych.

IV. Wzrost i rozmnażanie.

V. O powstaniu życia na ziemi.

VI. Ewolucja świata na ziemi.

5. **Anatomia i fizjologia człowieka** (2 lekcje w tygodniu).

I. Ogólny pogląd na budowę ciała ludzkiego. Organy i systemy organów. Tkanki. Wzajemna zależność oddzielnych części organizmu.

II. Odżywianie w ogólności. Opis czynności i budowy kanału pokarmowego, organów oddechowych, krwionośnych i wydzielniczych.

III. Organy rozrodcze i ich czynności.

IV. System nerwowy i jego czynności.

V. Organy zmysłów.

VI. System organów ruchu. Opis szkieletu, mięśni, ich czynności.

6. **Geografia fizyczna** (1 lekcja w tygodniu).

I. Budowa ziemi

a) formacja skał,

b) tektonika skał,

c) dynamika (siły wewnętrzne i zewnętrzne),

d) statygrafia—formacje.

II. Litosfera—opisanie ładu: kształty, zmiany, jakim podlegał. Hydrosfera—opis wód lądowych i morza, właściwości i cechy poszczególne.

III. Atmosfera—właściwości fizyczne powietrza, ruch powietrza, klimat.

IV. Biosfera—wpływ przyrody na organizmy i wpływ tych ostatnich na przyrodę.

7. **Literatura powszechna wieku XIX ze specjalnem uwzględnieniem literatury polskiej** (3 godziny tygodniowo).

Ogólna charakterystyka głównych kierunków literatury europejskiej XIX wieku: romantyzm, naturalizm, pozytywizm, modernizm (dekadentyzm, mistycyzm).

Główni przedstawiciele tych kierunków.

8. **Historia cywilizacji—ze specjalnem uwzględnieniem historii cywilizacji w Polsce** (2 godziny tygodniowo).

I. Czasy przedhistoryczne:

a) epoka kamienia łupanego,

b) epoka kamienia gładzonego,

c) epoka brązu,

d) epoka żelaza.

II. Pogląd ogólny na rozwój cywilizacji w starożytności u Aryan, Semitów, Hellenów i Rzymian.

III. Wędrowki narodów i skutki tych wędrowek.

IV. Cywilizacja Wschodu w wiekach średnich.

- V. Cywilizacja Zachodu w wiekach średnich.
- VI. Wynalazki i odkrycia, odrodzenie nauk i sztuk pięknych, reformacja.
- VII. Społeczeństwo w wieku XVI-ym.
- VIII. Nauki, literatura, sztuki w wiekach XVI i XVII-ym.
- IX. Ruch społeczny w wieku XVIII.
- X. Rewolucja. ruch literacki, artystyczny i naukowy w wieku XVIII-ym.
- XI. Przemysł, rolnictwo i handel.
- XII. Zmiany ekonomiczne.
- XIII. Wpływ cywilizacji europejskiej na inne części świata.

9. Gramatyka porównawcza języków nowożytnych (2 godziny w tygodniu).

- I. Poznanie języka pod względem praktycznym i teoretycznym. Cel gramatyki naukowej i metody: historyczna i porównawcza. Ogólne wnioski o języku, jego naturze i rozwoju. Znaczenie ogólnego wstępu w językoznawstwie dla poznania i wykładu języków.
- II. Szkice analizy psychologicznej mowy: proces słuchania i wymowy; pojmowanie mowy. Stosunek mowy do myśli. Wyobrażenie wyrazów: słuchowe, wzrokowe i ruchowe. Odpowiednie typy pamięci i ich znaczenie dla poznania języka.
- III. Mechanizm wymowy: zasadnicze wiadomości z fizjologii mowy i ich zastosowanie do wykładu języków.
- IV. Stosunek wymawianych dźwięków do ich piśmiennych nakreśleń. Różne systematy grafiki i ortografii.
- V. Stopnie przemiany, jakim język ulega: zmiany w wymowie i wyrazy nowe. Różne typy kolejnego następstwa dźwięków, przyczyny i zależność następstwa.
- VI. Pochodzenie form gramatycznych języka: a) drogą łączenia. b) przez analogię. Nowotwory i formy archaiczne. Pozorne nieprawidłowości w języku.
- VII. Wiadomości ze słoworodu (etymologii) i nauki o znaczeniu wyrazów = znaczenia.
- VIII. Niektóre działy składu. Psychologiczne pojmowanie składu w przeciwstawieniu do logicznych wyjaśnień.
- IX. Ogólne wnioski o języku. Różne typy i rodziny języków. Kwestye pochodzenia mowy ludzkiej. Rozwój mowy u dziecka.
- X. Zarys historii naukowego poznania języków i kwestya zastosowania rezultatów językoznawstwa do wykładu języków.

10. Ogólne pojęcia o prawie (2 lekcje w tygodniu).

- I. O instytucjach państwowych.
Państwo i społeczeństwo.
Władze państwowe.
- II. O wydziale sprawiedliwości wogóle.
Organizacja sądownictwa obecnie i w zarysie historycznym.
Prawa, obecnie działające.
- III. Prawo kryminalne.
Istota winy i kary.
- IV. Zasada prawa administracyjnego.
- V. Zasada obowiązującego prawa czynnego.
O osobistości.
O majątkach i własności.
O różnych sposobach zdobycia własności.
O zobowiązaniach.
Prawo handlowe.
Kwestye rejentalne.

11. Ekonomia polityczna (1 lekcja w tygodniu).

Ogólne pojęcie. Wytwórczość. Istota wytwórczości i jej czynniki: przyroda, praca, kapitał; ich stosunek i wzajemne oddziaływanie. Istota i formy zamiany: handel i instytucje handlowe, pieniądze, kredyt, banki.
O dochodzie wogólności: renta, płaca zarobkowa.

Zarobek. Ustosunkowanie części dochodu względem siebie.
Istota i rodzaj zapotrzebowania.
Asekuracja.

12. Estetyka i historia sztuki (2 godziny w tygodniu).

Początki sztuki. Poczucie estetyczne. Określenie sztuki i estetyki.

Styl: architektura, malarstwo, rzeźba, muzyka.

Opis i analiza pomników sztuki.

Charakterystyka psychologiczno-krytyczna ich twórców.

Charakterystyka środowiska, wśród którego owi twórcy się zrodzili, pracowali i którego wpływom podlegali.

Wykazanie związku przyczynowego pomiędzy różnymi epokami i różnymi ogniskami twórczości artystycznej.

Uwydatnienie stopniowego rozwoju pojęć i ideałów estetycznych oraz sposób ich uzmysłwienia za pomocą środków techniczno-artystycznych.

13. Rysunki, muzyka, śpiew, gimnastyka, slōjd (3 godziny w tygodniu).

Uwaga. Nauka języków obcych na życzenie słuchaczek odbywać się będzie w godzinach nie objętych programem kursów.

67

2194/21

Profesor Władysław Smolenski
 wykładał w prowadzonym po-
 temnie Zakładzie naukowym
 Historję Polski bez przerwy wciągu
 lat 40^{tych} od 1878 do 1918r., w roku
 1918-1919 prowadził Pan Władysław
 Smolenski też same lekcje w pre-
 kordalcorowanej na państwo Gynna-
 zjum im. Królowej Jadwigi, oraz
 szkole prywatnej.

Siłowska

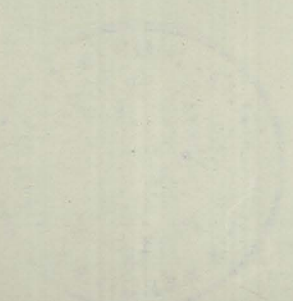
d. 2/1 1921r. (Kierowniczka Gynnazjum)

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

67

Listy i oceny uczennic

684/57

	Stubi.	Niewie.	Wsch. Pł.	Wsch. Pł.
1) Chrościcka Mieczysł.	4		5	
2) Debska Jadwiga	5	1	5	x
3) Husztyńska Stefan.		x	5	x
4) Tierska Anida	x	1	5	x
5) Honykowska Jan.	5		5	x
6) Lissowska Marya			4	
7) Żupnicka Stefan	5	x	5	x
8) Marcinowska Elż.	3		2	
9) Nawrocka Halina	2		2	
10) Niemcewycówna An.	x		2	x
11) Olszewska Helena	4	4	5	4
12) Ostrowska Hanna			5	x
13) Łaska Kofia	4		5	4
14) Wolska Julia	x	x	5	x
15) Kaleska Paulina			5	
16) Wollersówna Luiza	x	x	5	x
17) Sztorsowa Jemina	3	3	4	3
18) Nowatowska Judo.	2		4	4

VIII klasowe g.
ŻEŃSK
LEONII RUD
w Warszawie.

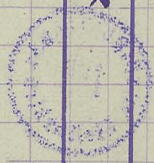
67

Bernstein Sofia	4	5
Butlow Marya	5	5
Dojlido Sofia	4	4
Hoffman Jadwiga	4	5
Kisielewska Laura	5	5
Kasper Trena	5	5
Margulies Janina		
Mayerel Alicya	5	5+
Nalepin'ska Eugenia	3	5+
Podorska Sofia	5	5+
Rozental Halina	5	5
Rusch Halina	5	5
Soban'ska Kazimiera	5	5
Sa Suorn Marya	4	5
Schweitzer Trena	4	5
Kiehorowska Jadwiga	0	4
Hertman Jadwiga	5	5+
Lagorowska Janina	4	5
Meinberg Lili	5	5
Swida Marya	4	4

11/11-917

683/22
51

	Del.	Prac.	Niluv.	Hitt. Str.	Hitt. Pr.
1) Bartzowa				5	
2) Brodowska				3	x
3) Chywicka				4	x
4) Szcziowska	3			5	5
5) Setherowa		x		1	
6) Heinrichowa			x	5	x
7) Hirszboganka		x	x	5	x
8) Nowalska				1	
9) Trubogewska				5	x
10) Jakubowicz				5	
11) Molyowa				4	
12) Nowińska				5	x
13) Mieszkowa				4	x
14) Styczka	x	x	x	5	x
15) Wlanińska	x	x	x	5	x
16) Woytkowa	x	x	x	5	

483²³
/51

1. Pręlińska 3 3 3
2. Kamińska 5 5 5 5
3. Kowalska 4 4 4
4. Kapucynska 5
5. Korcusińska 5*
6. Krakowska 5*
7. Chałubińska 5 4 5
8. Markiewiczowa 5²
9. Kasprzakowa 5 7 5, 5.
10. Rakowska 5*
11. Rudnicka 4
12. Wesołowska 5

483/57

1. Bogusławowska 5+
2. Brückenhoff 5+
3. Czotomska 4.
4. Dorrarniewska 5+
5. Etlich 5+
6. Friedler Zofia 2.
7. Friedler Helena 2
8. Goldwajg 3
9. Grabiańska 5+
10. Jakubowiczówna 5+
11. Szlichterówna 5+
12. Schielówna. 4.

Szanowny Panie!

Mamy zaszczyt prosić Sz.P. o łaskawe przybycie na naradę w sprawie organizacyi szkolnictwa polskiego.

Zaproszenia wysłano do osób ze świata pedagogicznego i wybitnych obywateli, żywo interesujących się sprawą wychowania narodowego.

Zebrańie odbędzie się w niedzielę 3-go lutego o godz. 3-tej po południu w Pesuracie Obywatelskiej w sali Lutni.

Republikański
Włocławski
Sec. J. J. J.

Warszawa, w styczniu 1907 r.

26

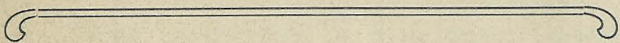
921/57

SEMINARJUM

DLA NAUCZYCIELEK LUDOWYCH

WARSZAWA

NOWO-WIELKA № 1 c.

SPRAWOZDANIE

ZA ROK 1907/8.

WARSZAWA

Druk Tow. Akc. S. Orgelbranda Synów.

—
1908.

Przed nauczycielem, a może jeszcze więcej przed nauczycielką ludową, leży otworem droga pracy ciężkiej wprawdzie, ale szlachetnej i w plon bogatej.

Kształcić dzieci, a przez nie wpływać na rodziców, podnosić kulturę moralną, a przez nią—ekonomiczną,—gasić przesady, niechęć i uprzedzenia, a kłaść podwaliny pod przyszłe mosty zgody: oto zadanie, które pociągało już niejednokrotnie osoby dobrej woli.

Pojedyńcze wysiłki nie wystarczały jednak potrzebom; społeczeństwo—zrozumiawszy więc konieczność wytworzenia całych szeregów nauczycieli i nauczycielek, odpowiednio przygotowanych i ożywionych zapałem do pracy—stworzyło kilka ognisk, ażeby przy nich zaczerpnęli światła ci, którzy je niecić mają wśród „ubogich duchem“.

Jednym z takich ognisk jest Seminarjum dla nauczycielek ludowych przy ul. Wielkiej № 1 c.

Otwarte z początkiem roku szkolnego 1907, obejmuje 2 kursy.

Na pierwszy kurs zapisało się 27 słuchaczek, na drugi 26. W końcu czerwca 1908 r. z kursu I-go przeszło na drugi 20, ukończyło zaś seminarjum

także 20 słuchaczek. Z tych ostatnich 7 dotychczas otrzymało patent rządowy.—

Rada pedagogiczna, pod przewodnictwem przełożonej, odbyła szereg posiedzeń, na których omawiane były kwestje programów, podręczników, pomocy szkolnych, postępu uczennic, ich pilności etc. etc.

Dotychczasowy program obejmował następujące przedmioty:

Na kursie I-ym:

1. Religję.
2. Pogadanki moralno-społeczne.
3. Język polski łącznie z rozwojem kultury i piśmiennictwa.
4. Język rosyjski z historją i geografją Rosji.
5. Matematykę.
6. Geografję.
7. Nauki przyrodnicze (fizyka i chemja).
8. Rysunki i modelowanie.
9. Kaligrafję zwyczajną i ozdobną.
10. Roboty ręczne (szycie, haft, znaczenie, oraz t. zw. slöjd).
11. Gimnastykę szwedzką, gry, marsze i zabawy.
12. Śpiewy chóralne.

Na kursie II też same przedmioty z dodaniem pedagogiki, higieny, botaniki i zoologii, a z łączeniem chemji i fizyki.

Nadto uczennice odbywały zajęcia praktyczne z zakresu fizyki i chemji w zapoczątkowanym nie-

28
dawno laboratorjum zakładu, chodziły na wycieczki przyrodnicze, a w chwilach wolnych od nauki zwiedzały muzea i korzystały z biblioteczki zakładowej, obejmującej dotychczas paręset tomów.

Jednoroczne doświadczenie wykazało konieczność niektórych zmian w programie. Nauczyciele odbyli zatem szereg narad w celu ułożenia nowych programów, które poddano rozpatrzeniu wybranej w tym celu komisji pedagogicznej, a następnie polecono wydrukować.

Przedłużono również czas nauki w seminarjum o rok jeden, przeznaczając go w większej części na praktykę w szkole; jakkolwiek bowiem uczennice kursu II odbyły lekcje próbne z różnych przedmiotów, to jednakże zajęte teoretyczną pracą w seminarjum, na praktykę za mało miały czasu.

Okazała się także potrzeba utworzenia kursu wstępnego dla kandydatek, nieprzygotowanych dostatecznie, ażeby były przyjęte na kurs pierwszy. (Ukończenie 4 klas szkoły średniej daje wstęp na kurs pierwszy; ukończenie średniego zakładu naukowego na kurs drugi).

W zakresie pomocy naukowych—seminarjum posiada dotychczas małe laboratorjum do doświadczeń fizycznych i chemicznych, mapy geograficzne, tablice poglądowe, zbiory minerałów, pewną ilość preparatów do wykładów nauk przyrodniczych, oraz okazy ceramiki do nauki rysunku.

W roku ubiegłym wykładali: p. p. Białowiejski,

Górski, Górska, Gebethnerówna, Kacperowicz, ksiądz Kostrzewski, Lenartowska, Łowieniecka, Mieczynska, Narkiewiczówna, Nowicka, dr. Paderewski, Rychterówna, ks. Skomorowski, Sławiński, Sobolewska, Świestowska, Swinarska, Trzińska, Twarowska, Wisznicki.

Åkt uroczysty d. 22 czerwca zamknął rok szkolny w seminarjum.

W roku bieżącym zapisało się na kurs I—38, a na kurs II—25 słuchaczek; wielu jednak nie było można przyjąć dla braku przygotowania.

Opłata za naukę w seminarjum wynosi 50 rubli rocznie, składanych w ratach półrocznych; jednakże uczennice pilne, a zupełnie ubogie, były zwolnione od wpisu częściowo lub zupełnie.

Pożyteczna działalność seminarjum okazuje się: w napływie ze wszystkich stron kraju próśb o wykwalifikowane nauczycielki, jakoteż o przyjęcie kandydatek w poczet uczennic, w rozwoju i postępach obecnego kursu II, który drugi rok nauki pod opieką seminarjum rozpoczął, w zapale i tak rzadkiej u nas wytrwałości w pracy, ożywiających zarówno nauczycieli i nauczycielki, jak i uczennice.

Dla poinformowania tych, co zdala od tej uczelni będąc, a może i nic o niej nie wiedząc, znajdują dla niej w duszy uczucia sympatji, to krótkie sprawozdanie podajemy.

Do
P. Bronistawy Lesnicuskiej
Przetoxonej Pensyi ziemskiej w Warszawie.

Dzien dzisiejszy dwa sprzeczne budzi w sercach naszych uczucia. Jedno, którego radna z nas ani wstydzic, ani zapierać się niepowinna, — jest to uczucie radości powrotu na ton rodziny, pod dachem, strzechę, do ukochanych nam osób! Drugie, jest to myśl smutna, że opuszczamy na zawsze pensyja, ten czasowy przystanek w podróży życia naszego, w którym tyle światła i pokarmu duchowego raczerprzeżyliśmy, tyle długu raciadziesiątymy tak względem Pani Przetoxonej, jak i całego grona nauczycielskiego.

Dzien ten z bijącym powitaniem sercem, z niema, choć gorącą modlitwą do Boga, aby podziękowanie, które chcemy Wam stuzyc, było nie tylko dowodem wdzięczności za to, coście Franowne Panie i Panowie w naszych sercach i umysłach swej pracą i wskazówkami wywołali; ale zarazem szczere i niezawodnym przyrzeczeniem, że godłom i naukom danym nam przez Was, zostaniemy wierne przez całe życie. Dziękujemy Tobie Pani Przetoxona, któraś nam z takim staraniem i precyzją wskazywała obowiązki i środki działania Pani domu i gospodyni. Też młode nasze umysły zwracała na drogę, wzniesionej pracy materialnej, dając środki umiejętne podniesienia dobrobytu naszych rodzin a następnie i kraju przez naukę i praktykę ogrodnictwa i gospodarstwa domowego. Też następnie Franowna Pani uczyłaś nas kochać praktyczanie bliźnich i wskazywałaś obowiązki podźwignięcia kraju moralnie, wiodąc nas do Studierica, gdzie widziałyśmy jak pojedyncze osoby radując jednostki upadłe w tem przekonaniu, że przez pracę a onocie każda dźwignąć się może i musi.

Twoje natchnienie Pani Przetoxona, Twojej عزیزgodnej siostry i Pani nauczycielek wskazywały obowiązywały nas z obowiązkami kobiety w rozlicznym jej wieku i stanie. W każdym razie uczyłyście nas: co silna wola, pilna praca, wykształcenie jednostki dokonać mogą, choćby w najcięższym kółku, a tylko przez pełnienie własnych obowiązków. Wy Panie nauczycielki i Panowie nauczyciele zasilaliście nasz umysł i serca środkami wzdechniającymi nas do wykonania najcięższego a najświetniejszego bo najcięższego bohaterstwa, to jest do pełnienia obowiązków naszych, do poznania, że spełnić dobrze obowiązek najbliższy, codzienny, rodzinny, domowy jest wykonaniem naszej roli obywatelskiej; jest pracą kobiet dla kraju. I Wam jak Paniom przetoxonym w dniu tak uroczystym epokę życia naszego stanowiącym, składamy hoła wdzięczności i przyrzeczenie, że teraz, gdy doczekamy tej chwili życia naszego, kiedy sukote opuszczamy, by w świat wejść jako samodzielne istoty, pamiętao będziemy o waszych przestrożach i radach.

Kiedy nas oddalamy się z tego miejsca, adzie dni nasze przez pracę i naukę płynęły cicho i spokojnie, niezamącone burzami życia, prosimy Was o przychylne poiegnanie, z którym smutniej wejdziemy w świat dla nas jeszcze nieznanym.

A Ty Boże! błagamy Cię, zlej promień Twojej łaski na naszych światłotodawców, wynagrodź ich trudny i pracę dla dobra społeczeństwa poświęconę, a przez ręce racniej naszej Przetoxonej postogostaw nam te pielgrzymkę życia.

Warszawa dnia 26 Czerwca 1879 roku.

wdzięczne uczennice

Tekla Karaszkowska.

Halina Karaszkowska.

Wanda Nowicka.

Zofija Marszewska.

Kazimiera Zienkowska.

Maryja Majewska.

718/51

P r o j e k t
R e g u l a m i n u t y m c z a s o w e g o
e g z a m i n ó w d o j r z a ł o ś c i .

- § 2. Egzaminy dojrzałości powinny wykazać, że zdający osiągnął stopień wykształcenia umysłowego, odpowiadający wymaganiom, stawianym ośmioklasowej szkole filologicznej lub realnej.
- § 5. Do egzaminów dojrzałości mogą przystąpić uczniowie i uczennice klasy VIII szkół filologicznych lub realnych, dopuszczeni do tych egzaminów przez grono nauczycieli danej klasy pod przewodnictwem dyrektora szkoły; sprawę dopuszczenia rozstrzyga się na podstawie postępów i sprawowania się kandydata.
- Uczeń, który ma niedostateczne oceny roczne z dwóch lub więcej przedmiotów, nie może być dopuszczonym do egzaminów.
- § 6. Jeżeli uczeń ma ocenę roczną niedostateczną z jednego przedmiotu, z którego niema egzaminu maturalnego, a do egzaminów zostanie dopuszczonym, to z przedmiotu tego będzie egzaminowany na ustnym egzaminie dojrzałości.
- § 14. Egzaminy piśmienne odbywają się
- A/ w szkole filologicznej:
- a/ z języka polskiego - wypracowanie na temat z literatury polskiej, przedewszystkiem XIX wieku,
 - b/ z geometrii z trygonometrią - jedno zadanie,
 - c/ z algebry - dwa zadania,
 - d/ z języka łacińskiego - tłumaczenie tekstu nieczytanego,
 - e/ z języka niemieckiego albo francuskiego - opowiadanie.
- U w a g a. Wybór języka niemieckiego lub francuskiego jest pozostawiony uczniowi lub uczennicy, powinien jednak nastąpić przed egzaminami.
- B/ w szkole realnej:
- a/ z języka polskiego - wypracowanie na temat z literatury polskiej, przedewszystkiem XIX wieku,

- b/ z matematyki: jednego dnia zadanie z geometrii z trygonometrią,
- c/ z matematyki: drugiego dnia dwa zadania, jedno z algebry, drugie z geometrii analitycznej lub rachunku różniczkowego i całkowego,
- d/ z języka niemieckiego albo francuskiego - opowiadanie,
- e/ z fizyki albo chemji - zadanie albo opracowanie tematu.

U w a g a. Wybór języka niemieckiego albo francuskiego jest pozostawiony uczniowi albo uczennicy, powinien jednak nastąpić przed egzaminami.

§ 15. Egzaminy ustne

A/ w szkole filologicznej:

- a/ z religji,
- b/ z języka polskiego,
- c/ z języka łacińskiego,
- d/ z języka niemieckiego,
- e/ z języka francuskiego,
- f/ z historii powszechnej ze szczególnym uwzględnieniem historii Polski,
- g/ z matematyki,
- h/ z fizyki.

Jeżeli abiturjent pragnie mieć na świadectwie dojrzałości ocenę z języka greckiego, to powinien zdawać egzamin ustny z tego języka.

B/ w szkole realnej:

- a/ z religji,
- b/ z języka polskiego,
- c/ z języka niemieckiego,
- d/ z języka francuskiego,
- e/ z historii powszechnej ze szczególnym uwzględnieniem historii Polski,
- f/ z matematyki,
- g/ z fizyki,
- h/ z chemji,

i/ z nauk przyrodniczych /kurs klasy VIII lub VII/.

Jeżeli abiturjent pragnie mieć na świadectwie dojrzałości ocenę z języka łacińskiego; to powinien zdawać egzamin ustny i piśmienny z tego języka.

§ 19. Abiturjenci opracowują tematy żądane na egz. piśmiennym w odpowiedniej sali szkolnej, pod kontrolą przewodniczącego Komisji, nauczyciela danej klasy i osób wyznaczonych przez przewodniczącego.

§ 20. Jeżeli w lokalu szkolnym niema sali odpowiadającej swoim rozmiarem i urządzeniem wymaganiom, jakie w tym względzie postawić należy, to egz. piś. odbywać się powinny w sali specjalnie na ten cel wynajętej.

§ 21. Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczają się 5 godzin na zadania matematyczne po 4 godziny, na inne wypracowania po 3 godziny.

Czas trwania pracy liczy się od chwili zadania tematu:
Pauz urządzać nie wolno.

§ 22. Zdającym nie wolno przynosić ze sobą na egzaminy żadnych książek ani pomocy naukowych prócz tablic logarytmicznych na egzamin z matematyki.

§ 23. Tekst łaciński do tłumaczenia powinien być podyktowany i po raz drugi odczytany.

*ten paragraf
może być
skreślony*
Nauczyciel, dyktując tekst, winien udzielić uczniom wskazówek co do pisowni trudniejszych wyrazów.

Teksty do opowiadania należy przeczytać dwa razy.

§ 24. Jeżeli się okaże potrzebą udzielenia uczniom za zezwoleniem przewodniczącego pewnych niezbędnych wskazówek, to należy zapisać je do protokołu.

§ 25. Zdający powinni oprócz egzemplarza, napisanego na czysto, oddać także bruljon skończonego lub niedokończonego wypracowania, jeżeli wypracowanie napisane jest porządnie i bez poprawek, może być oddane bez przepisywania.

§ 26. Wypracowania egzaminacyjne poprawiają i oceniają trzej recenzenci:

- 1/ nauczyciel, wykładający dany przedmiot w danej szkole w kl. VIII, chociażby nie był członkiem Komisji egzaminac.,
- 2/ członek Komisji egzaminacyjnej, wyznaczony przez przewodniczącego Komisji,
- 3/ przewodniczący Komisji.

Błędy winny być zaznaczone na marginesie bez poprawiania ich w tekście. Ocena każdego z recenzentów powinna być wyrażona przez jeden z przyjętych pięciu stopni oraz zaopatrzona w piśmienne motywy.

Ocena ostateczna ustalona zostaje na zasadzie jednomyślnej opinii ostatecznej trzech recenzentów; jeżeli tej zgody niema, to ostateczną decyzję wydaje Komisja egzaminacyjna.

§ 29. Przed egzaminami ustnymi Komisja egzaminacyjna na specjalnym posiedzeniu omawia i decyduje sprawę dopuszczenia abiturjentów do egzaminu ustnego.

Na posiedzenie to należy przygotować wypracowania egzaminacyjne oraz wykaz ocen rocznych z klasy VII i VIII, by członkowie Komisji mogli je przejrzeć.

§ 30. Do egzaminu ustnego w każdym razie dopuszczane być nie mogą kandydatki, które:

- a/ otrzymały z jednego z wypracowań egzaminacyjnych ocenę ostateczną złą /1/ i w ciągu roku szk. okazywały postępy niezupełnie dostateczne,
- b/ otrzymały z wypracowania z języka polskiego ocenę ostateczną niedostateczną /2/ i w ciągu roku szk. okazywały postępy niezupełnie dostateczne, to znaczy miały 2-ę roczną,
- c/ otrzymały z większości wypracowań egzaminacyjnych roczny niedostateczny /2/.

§ 31. Na tym samym posiedzeniu Komisja decyduje sprawę uwolnienia niektórych kandydatów od egzaminów ustnych ze wszystkich lub niektórych przedmiotów.

§ 32. Od egzaminów ustnych ze wszystkich lub niektórych przedmiotów uwolnieni być mogą ci uczniowie, którzy są przynajmniej

tytuł porządkowy niema dla szkół w których

dwa lata uczniami danej szkoły i którzy mają oceny roczne za rok ostatni i oceny z wypracowań egzaminacyjnych z danych przedmiotów, od których mają być uwolnieni, nie niższe niż dobre /4/

Oprócz opinii większości członków Komisji co do całkowitego lub częściowego uwolnienia kandydata od egzaminów ustnych wymagana jest i zgoda przewodniczącego Komisji.

§ 33. Przewodniczący przed egzaminami ustnymi dzieli abiturjentów na grupy po 4 do 6 uczniów. Pożądanym jest, by w każdej grupie byli uczniowie zdolniejsi i mniej zdolni. Egzaminy ustne każdej grupy odbywają się oddzielnie w obecności całej Komisji egzaminacyjnej w ciągu jednego dnia.

§ 34. Czas trwania egzaminów ustnych jednego ucznia ogółem nie powinien być dłuższy niż dwie godziny, przyczym jednorazowa odpowiedź abiturjenta nie powinna trwać dłużej niż 40 minut. Uczeń może zdawać egzaminy siedząc.

§ 35. Podczas egzaminów Komisja powinna zwrócić uwagę na poziom wykształcenia, osiągniętego przez abiturjenta, na jego wyrobienie umysłowe i stopień rozwoju.

Pytania, zadawane uczniom na egzaminach ustnych, powinny wyraźnie cel ten uwzględniać.

§ 36. Przewodniczący określa kolejność przedmiotów egzaminacyjnych, czas trwania egzaminu z poszczególnego przedmiotu, zarządza przerwy w celu dania zdającemu możliwości wypoczynku.

§ 37. Komisja egzaminacyjna ma prawo w razie potrzeby zażądać egzaminu i z innych przedmiotów klasy VIII, nie wymienionych w § 15.

Egzaminatorem z poszczególnego przedmiotu jest członek Komisji - specjalista albo osoba, wyznaczona przez przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać udział czynny w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

§ 38. Komisja egzaminacyjna bezpośrednio po egzaminach ustnych na wniosek egzaminatorów ustala oceny z poszczególnych przed-

miotów na zasadzie rezultatów, wykazanych przez kandydata na egzaminach ustnych.

§ 39. Na tym samym posiedzeniu Komisja egzaminacyjna wydaje decyzje co do rezultatu egzaminów po ustaleniu stopni ostatecznych z każdego przedmiotu. Stopnie te uchwała się na podstawie stopni rocznych na rok ostatni, ocen wypracowań egzaminacyjnych, ocen, otrzymanych przez ucznia podczas egzaminów ustnych i opinii ogólnej o dojrzałości i rozwoju umysłowym kandydata, powziętej podczas egzaminów.

§ 40. Abiturjent zdał egzaminy dojrzałości, jeżeli oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów nie są niższe niż dostateczne /3/.

§ 61. Przerwanie egzaminów jest równoznaczne z niezdaniem, o ile nie jest usprawiedliwione przez chorobę lub inną poważną przyczynę; w tym wypadku zdający powinien przedstawić odpowiednie piśmienne zaświadczenie; o słuszności motywów opinuje Komisja egzaminacyjna.

§ 62. Posiłkowanie się pomocami niedozwolonemi podczas egzaminów powoduje zupełne usunięcie zdającego od udziału w egzaminach maturalnych.

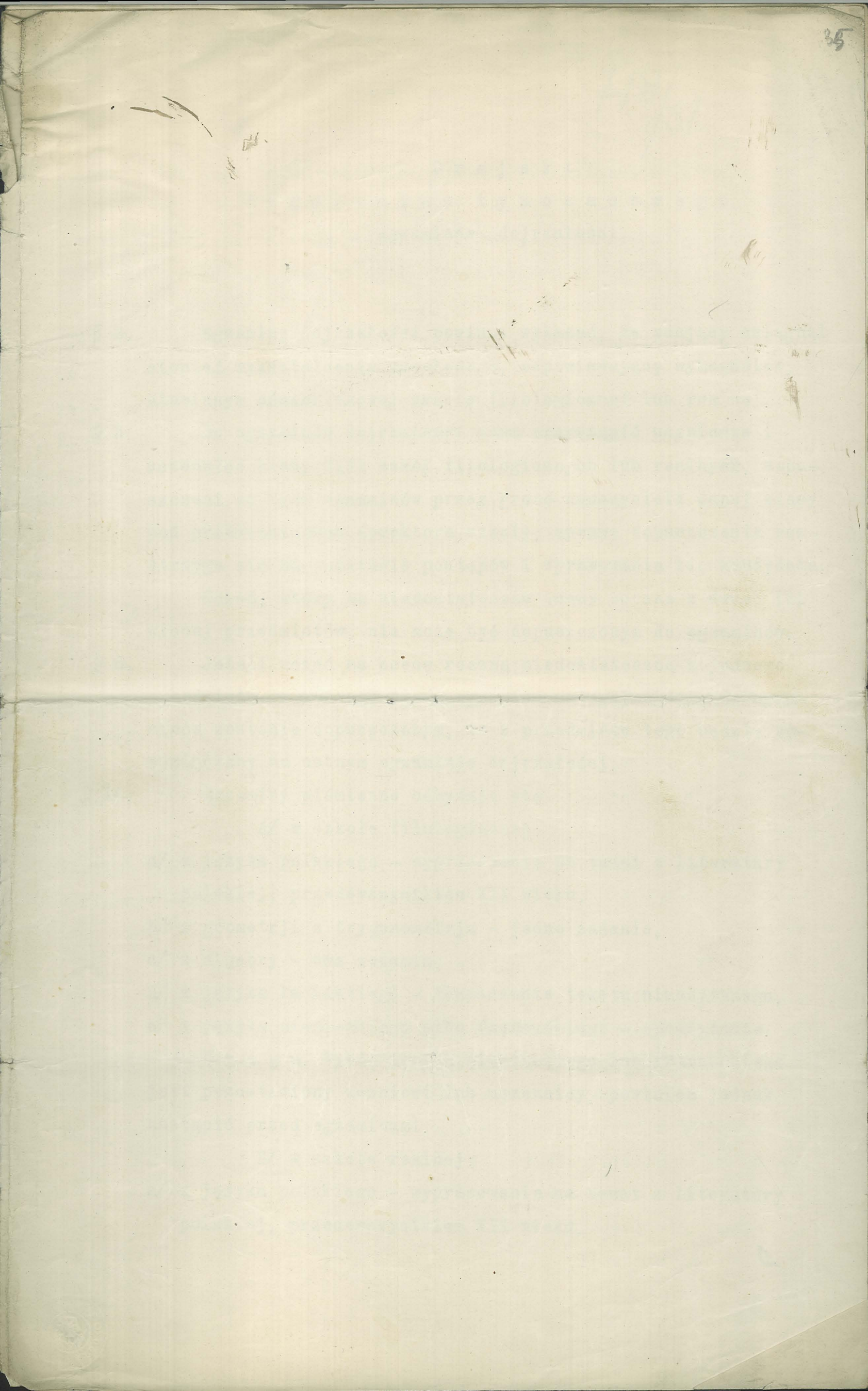
§ 63. Na posiedzeniach Komisji egzaminacyjnej wszelkie wnioski zapadają na zasadzie zwyczajnej większości głosów obecnych członków.

Przewodniczący i dyrektor szkoły, jako członkowie Komisji, biorą udział w głosowaniu.

Egzaminatorowie z religii głosują tylko w sprawach, dotyczących kandydatów przez nich egzaminowanych.

W razie równości głosów przewagę stanowi głos przewodniczącego.

Wskazówki dla delegatów

(wyciąg z protokołu posiedzenia dn. 11/V 1917)

1. Delegat powinien mieć przy sobie zaproszenie listowne protokolnej.
2. Delegat nie przewodniczy na posiedzeniach.
3. Delegaci wizytują szkołę przed egzaminem dla zebrania danych o uchenicach (ile lat w szkole, jakie ma stopnie roczne, jaka była uchwała Rady Pedagogicznej, na zasadzie której dopuszczono uchenicz do egzaminu); wreszcie delegaci oglądają miejsce, gdzie ma się odbyć egzamin.
4. Otwarcie Kopeny z tematami odbywa się wobec protokolnej, nauczycieli, delegatów, lecz nie w sali egzaminacyjnej.
5. Protokół egzaminów pisemnych prowadzi nauczyciel; delegat protokołu nie podpisuje; delegat wyowiada swoje uwagi otwarcie i prosi o zamieszczenie ich do protokołu; może też do Kopeni protokołu dodać votum separatum.
6. Delegat może dać do przyjęcia różnorodnym wypracowania pisemne.
7. Delegatowi przysługują prawo zadawania pytań, stawiania ocen i wreszcie prawo „veta”.

